

marcanti
college

Jan van Galenstraat 31
1051 KM Amsterdam
020 - 606 90 00
info@marcanti.espritscholen.nl
www.marcanti.espritscholen.nl

Anti-pestprotocol Marcanti College

2024 - 2026

Inhoud

1. Pesten	2
1a. Wat is pesten?	3
1b. Hoe wordt er gepest?	4
1c. Het slachtoffer	5
1d. Mogelijke signalen van pesten.	5
1e. De pester	6
1f. De zwijgende middengroep	6
2. Het anti-pestprotocol	7
2a. Uitgangspunten	7
2b. De vijfsporenaanpak	7
2c. Preventieve maatregelen	8
3. Het stappenplan na een melding van pesten	10
3a. De mentor	10
3b. De teamleider	10
3c. Schorsing	10
3d. Schoolverwijdering	10
3e. De taak van vakdocenten	11
3f. De rol van de ondersteuningscoördinator	11
4. Bijlagen	10
Bijlage I Handelingsplan pesten	10
Bijlage II Leidraad gesprek gepeste leerling	11
Bijlage III Leidraad gesprek met pester	12
Bijlage IV Adviezen voor ouder(s)/verzorger(s)	13
Bijlage V Het stappenplan bij de aanpak van cyberpesten:	14
Bijlage VI Leidraad gesprek met middengroep	16

1. Pesten

Op het Marcanti College hebben wij respect voor elkaar en luisteren we naar elkaar. We gaan met elkaar om zoals we zelf behandeld willen worden. Dit betekent vanzelfsprekend ook, dat pesten op onze school niet getolereerd wordt. Pesten kan immers grote gevolgen hebben voor de gepeste maar ook voor de pester zelf.

In dit pestprotocol zetten we ons beleid uiteen wat betreft het voorkomen van pesten en het handelen indien er toch gepest wordt. Dit protocol is een onderdeel van het veiligheidsplan en biedt houvast aan de schoolleiding, mentoren, docenten, leerlingen en ouders.

In principe is de mentor het eerste aanspreekpunt als het gaat om pesten. Mentoren zijn telefonisch via school te bereiken of via de e-mail. Soms is het prettig om eerst in contact te treden met een vertrouwenspersoon. Zij zullen uiteindelijk altijd anderen in de school moeten betrekken om het pesten aan te pakken maar het eerste contact met hen is laagdrempelig en vertrouwelijk. De school beschikt over twee vertrouwenspersonen, te weten: Youssra Sabir (y.sabir@marcanti.espritscholen.nl) en de heer Cengiz Dugan (c.dugan@marcanti.espritscholen.nl).

Daarnaast zijn er drie teamleiders die ieder verantwoordelijk zijn voor twee jaarlagen. In heftige of urgente gevallen zijn zij vanzelfsprekend ook te benaderen. Zij zullen wel altijd de mentor inschakelen. De teamleiders zijn:

- Leerjaar 1 en 2: (b.bendaued@marcanti.espritscholen.nl)
- Leerjaar 3 en 4 havo: (s.blanck@marcanti.espritscholen.nl)
- Leerjaar 4 BK, TH en 5 Havo. (f.ekadioin@marcanti.espritscholen.nl)

De school beschikt ook over een ondersteuningscoördinator (Claudia Karamat Ali) en schoolcoach (Innocent Ejiofor) die ondersteunen op het moment dat de fysieke of sociale veiligheid in het geding is. Zij zijn verantwoordelijk voor de eerste afhandeling. In gevallen waarbij de veiligheid in het geding is, neemt de ondersteuningscoördinator en/ of schoolcoach contact op met het thuisfront van de betrokken leerling(en).

Tot slot heeft de school een anti-pestcoördinator. Zij is verantwoordelijk voor het beleid en houdt toezicht op het uitvoeren van het beleid. De rol van de anti-pestcoördinator wordt vervuld door de Rumeysa Ates. Zij zal tijdens het schooljaar 2026-2027 het aanspreekpunt zijn voor de uitvoering van het anti-pestbeleid op het Marcanti College.

De anti-pestcoördinator wordt betrokken als extra of als externe hulp wenselijk is voor gepeste leerling of pestende leerling(en). Dit kan in de vorm van sociale vaardigheidstraining of individuele gesprekken.

1a. Wat is pesten?

We spreken van pesten als dezelfde persoon regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen en docenten slachtoffer worden.

Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen. Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er grip op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten omstanders niet altijd hoe ze ermee om kunnen gaan. Dat is ook de reden van dit pestprotocol.

Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben echter een taak (samen met de ouders en de leerlingen zelf) bij het tegengaan van pesten. Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom kunnen vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben.

Voor mentoren betekent dit dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groepssfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

Bij pesten wordt een leerling herhaaldelijk op een negatieve wijze benaderd door andere leerlingen. Soms is pestgedrag heel duidelijk te herkennen, soms is dit lastiger. Om beter in beeld te krijgen wat pesten inhoudt moeten we kijken naar de verschillen tussen plagen en pesten:

Plagen	Pesten
Bij plagen is iedereen gelijk	Pesten gebeurt vaak en lang
Wie tegen wie verschilt steeds; eerst doet/zegt de één iets, vervolgens de ander	Het is steeds dezelfde die door anderen als doelwit wordt gekozen.
Eén tegen één	Een groepje tegen één
Iedereen heeft lol	Eén partij heeft lol, de andere partij duidelijk niet.
Het is bedoeld als grapje	Het is een bewuste, negatief gerichte actie tegen de ander.
Als je het niet meer leuk vindt, kun je dat aangeven en dan stopt het plagen.	Het is lastig te stoppen.

Het slachtoffer bepaalt in alle gevallen of hij wordt gepest of geplaagd. Als de leerling aangeeft het gedrag niet leuk te vinden, moet er gestopt worden.

1b. Hoe wordt er gepest?

Fysiek. Hier gaat het om lichamelijk pesten. Dit is de vorm die het makkelijkst te herkennen is. Denk hier aan duwen, schoppen, slaan, trekken, knijpen, bijten, laten struikelen. Dit lichamelijk gedrag valt echter niet altijd onder pesten. Soms zijn leerlingen aan het stoeien of vechten ze iets uit. Bij pesten gaat het om geweld zonder reden of met onvoldoende redenen. Ook heeft het slachtoffer altijd minder macht.

Verbaal. Hier gaat het om pesten met woorden. Denk hierbij aan beledigen, uitschelden, uitlachen, dreigen, intimideren of belachelijk maken. Het is pesten op het moment dat het slachtoffer aangeeft het niet leuk te vinden, en er niet wordt gestopt.

Sociaal. Dit gaat vooral om buitensluiten of negeren. Dit is een moeilijk herkenbare vorm van pesten aangezien deze subtieler is. Dit is echter de vorm van pesten die door kinderen vaak heel heftig wordt ervaren. Voor pubers is de drang om erbij te horen groot.

Materieel. Pesten met spullen. Kinderen dwingen andere kinderen om spullen of geld te geven. Ook worden spullen afgepakt, verstopt, vernield, of ongevraagd “geleend”.

Digitaal. Hierbij gaat het om pesten via social media en internet. (cyberpesten) Het digitaal pesten wordt vaak als erger ervaren dan “regulier” pesten. Ten eerste is het digitaal pesten vaak anoniem. Er kan gepest worden zonder dat het slachtoffer weet wie de dader is. In de tweede plaats zijn zaken die op internet worden geplaatst vaak permanent. Ze kunnen niet meer verwijderd worden waardoor het slachtoffer continu geconfronteerd wordt met het pesten. Deze vorm van pesten is de laatste tijd met de opkomst van social media toegenomen.

In bijlage V besteden wij daar meer aandacht aan digitaal pesten.

1c. Het slachtoffer

Dit is de leerling die wordt gepest. We spreken ook wel van het doelwit of slachtoffer. In de regel kan iedereen slachtoffer worden van pesten. Gemiddeld worden er 2 tot 3 leerlingen per klas gepest. De piek ligt rond de leeftijd van 12-15 (Leerjaar 1 t/m 3) van het VO). Toch kunnen we stellen dat vooral leerlingen met een lage sociale weerbaarheid het slachtoffer zijn van pesten. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep en durven ze weinig of niets te zeggen omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uit komt. Gepeste leerlingen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten.

1d. Mogelijke signalen van pesten.

- verandering in het gedrag (stil en teruggetrokken of net agressief)
- verslechterende schoolresultaten
- staat letterlijk alleen, heeft geen (goede) vrienden, gaat niet naar feestjes,
- klaagt herhaaldelijk over buik- of hoofdpijn of misselijkheid
- lijkt ongelukkig of depressief
- heeft (minder) zelfvertrouwen, durft niets alleen
- vermijdt de groep of de pauzeruimtes
- neemt ‘onlogische’ wegen om zich te verplaatsen
- verandert het eetpatroon
- zoekt ‘veilige’ plekken op (in de buurt van do)
- heeft regelmatig kapotte spullen of verwondingen

1e. De pester

De pester, of initiatiefnemende dader, is degene die begint met het pesten van anderen. Zij treden soms niet alleen op als pester, maar ook als verdediger of helper van kinderen uit hun subgroep. Pesters vertonen vaak volwassen gedrag en worden populair gevonden door anderen. Zij zijn of lijken populair, maar zijn dat vaak niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander te kleineren. Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf kans om slachtoffer te worden. Er zijn verschillende redenen waarom leerlingen kunnen gaan pesten. Denk hierbij aan een gebrek aan normen en waarden, een lastige thuissituatie, weinig sociale vaardigheden of leerlingen die zelf gepest worden of werden.

Mogelijke signalen bij de pester

- weigert om met bepaalde mensen samen te werken
- zet zich af tegen de groep, speelt de baas
- pikt er snel zwakke plekken uit
- kan zich moeilijk inleven in anderen
- aanvaardt moeilijk regels en grenzen
- reageert vaker impulsief en agressief
- signalen van een dubbelleven: in de buurt van autoriteit is er niets aan de hand, op onbewaakte momenten misdraagt het kind zich
- leider in de groep

1f. De zwijgende middengroep

De meeste kinderen in de middengroep zijn niet direct betrokken bij de pesterijen. Deze middengroep bestaat uit verdedigers, buitenstaanders en meelopers. Zij kunnen ervoor zorgen dat het pestende kind zich gesterkt voelt. De middengroep is medebepalend voor het voortduren van de pesterijen. Als de middengroep het gepeste kind te hulp komt of tegen de pester zegt dat hij moet ophouden, verandert de situatie aanzienlijk. Het pesten wordt dan minder vanzelfsprekend. Het kan ook helpen wanneer kinderen die minder betrokken zijn bij het pesten de leerkracht/docent/mentor inlichten.

De meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

De buitenstaanders zijn de leerlingen die niets met het pesten te maken willen hebben. Ze lopen ervoor weg en trekken zich terug op het moment dat er gepest wordt. Ze hebben last van het gedrag, ze voelen zich er rot bij. Een groot deel van deze groep zou iets willen ondernemen tegen het pesten. Toch nemen ze niet de rol van helper op zich. Dit kan zijn

omdat ze niet genoeg vertrouwen hebben in hun eigen positie (“als ik help, haalt dat toch niets uit”). Ook speelt de angst om zelf gepest te worden hierbij een grote rol. Een ander deel van de groep vindt het niet nodig om iets tegen het pesten te doen. Ze zien de ernst van de situatie niet in of geven het slachtoffer de schuld.

2. Het anti-pestprotocol

- Uitgangspunten
- De vijfsporenaanpak
- Preventieve maatregelen

2a. Uitgangspunten

1. Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; personeel, ouders en leerlingen.
2. De school is actief in het creëren van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
3. Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
4. De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het pestprotocol).
5. De school ontplooit preventieve (les)activiteiten die in de mentorlessen gegeven kunnen worden.

2b. De vijfsporenaanpak

1. De algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school zorgt ervoor dat iedereen die werkzaam is in de school voldoende informatie heeft over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten.
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.

2. Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt

- Het probleem wordt serieus genomen.
- Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt.
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen.
- Er wordt hulp aangeboden vanuit de leerlingenzorg.

3. Het bieden van steun aan de pester

- Het confronteren van de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor het slachtoffer.
- De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.
- Wijzen op gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag.
- Het aanbieden van hulp door de leerlingenzorg.

4. Het betrekken van de middengroep bij het probleem

- De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentor komt hier in meerdere lessen op terug.
- Afhankelijk van de ernst van het pesten ontvangen de ouders van een klas waarin gepest wordt een brief over de situatie in de klas.

5. Het bieden van steun aan de ouders

- Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen.
- De school werkt samen met de ouders om pesten aan te pakken. Medewerking van de ouders bij het aanpakken van pesten is van groot belang en dus zeer gewenst.
- De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind.
- De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners. De ouders van leerlingen die gepest worden hebben er soms moeite mee dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter, een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.

2c. Preventieve maatregelen

Als school leggen we de aandacht op het voorkomen van pesten. Hierdoor zal het pesten minder vaak of in minder ernstige vormen voorkomen.

Bij preventief handelen kan letterlijk iedereen (familie, school, vrienden, media) een rol spelen. Dit kunnen we doen door:

- Taboes doorbreken. Maak pesten bespreekbaar.
- Voorbeeldfunctie. Wees een voorbeeld voor anderen.
- Grenzen. Kijk naar de grenzen van jezelf en anderen en let hierop.

Preventief handelen door ouders

- Ouders kunnen eraan bijdragen dat hun kinderen niet te maken krijgen met pesten (als slachtoffer, dader, meeloper, buitenstaander of helper). Dit kan door er in de opvoeding voor te zorgen dat kinderen hun zelfvertrouwen en sociale competentie goed ontwikkelen.
- Ondersteuning en liefde: Hier ligt de basis voor zelfvertrouwen. Doordat er mensen in de omgeving zijn die om het kind geven, bouwt deze zelfvertrouwen op. Dit zelfvertrouwen is een buffer tegen betrokkenheid bij pesten. Het is belangrijk ervan uit te gaan dat een kind de intentie heeft om dingen goed te doen.
- Grenzen stellen: Maak duidelijk dat bepaald gedrag niet gewenst is. Doe dit op een rustige en vriendelijke manier. Zo leren kinderen respect te hebben voor anderen en diens wensen, en ook leren ze omgaan met frustratie (niet alles wat ze willen, kan en mag).

- Blijven monitoren: Hou in de gaten hoe het gaat met de ontwikkeling van het kind. Kunnen ze bepaalde verantwoordelijkheden en vrijheden al aan? Indien dit het geval is, is het belangrijk om het kind ook bepaalde vrijheden te geven.

Preventief handelen door de schoolleiding

- Uitgevoerd beleid: De school zorgt ervoor dat het pestprotocol en pestbeleid goed worden uitgevoerd, gemonitord en waar nodig aangepast.
- Competente medewerkers: Medewerkers zijn op de hoogte van het pestbeleid en zijn vaardig om hier naar te handelen.
- Hardnekkige pesters: De schoolleiding neemt beslissingen over het eventueel verplaatsen van pesters naar een andere klas. Het is effectiever om de pester uit de situatie te halen en daarna over te plaatsen.

Preventief handelen door docenten

- Werken aan eigen competenties: Docenten blijven leren en groeien in hun deskundigheid. Dit zorgt voor orde in de klas en een veilig klassenklimaat.
- De norm stellen: De docent ondersteunt de groepsvorming vanaf het begin. Daarbij speelt de docent een leidende rol in het stellen van normen. Wat kan wel en wat kan niet? Waar liggen de grenzen? De docent bespreekt de gedragsregels samen met de klas. Daarbij houdt de docent bij wat de verhoudingen, rollen en relaties in de klas zijn.
- Verveling voorkomen: Verveling kan leiden tot pesten. De leerkracht geeft heldere en haalbare opdrachten en houdt de lessen afwisselend.
- Aan contact werken: De docent werkt aan het contact met leerlingen. Dit gaat om één op één contact, maar ook contact tussen leerlingen en contact met de hele groep.
- Verstandig met straffen: Ook voor docenten geldt hier dat straffen niet altijd noodzakelijk is. Vaak is een gesprek voldoende. Indien er toch gestraft wordt, zorg dan dat de straf een positief gevolg heeft (leerling leert van fouten). Herstel na het straffen ook weer het contact met de leerling.
- Helpen of klikken: Docenten leren de leerlingen dat praten over pesten niet hetzelfde is als klikken. Vertel de leerlingen dat het gewenst is om aan te geven dat er wordt gepest en dat dit wordt gezien als helpen, niet als klikken.
- Leerlingen handelingsbekwaam maken: Leer de leerlingen elkaar te helpen. In een klas waar leerlingen elkaar steunen en waar ze voor elkaar opkomen, wordt veel minder gepest dan in klassen waar dit niet gebeurt. Samenwerken is dus ook van groot belang.

3. Het stappenplan na een melding van pesten

3a. De mentor

- Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste en later met de pester apart. Een leidraad voor deze gesprekken is te

vinden in bijlage II en III. Vervolgens organiseert de mentor een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen.

- De mentor bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
- De mentor praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groepssfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groepslid heeft. Ook kan het nodig zijn in gesprek te gaan met de middengroep Bijlage III.
- Indien het probleem zich herhaalt, meldt de mentor het gedrag aan de teamleider van de leerling(en).

3b. De teamleider

- De teamleider neemt de rol van de mentor over, bij herhaling van het pestgedrag en wanneer het pesten het klassenverband overstijgt.
- De teamleider heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden.
- De teamleider adviseert zo nodig, zowel aan de pester als de gepeste, hulp op vrijwillige basis door de ondersteuningscoördinator.
- Hij stelt alle betrokken ouders op de hoogte wanneer er sprake is van herhaald pestgedrag, verzoekt hen om met hun kind apart te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject.
- Hij bespreekt de mogelijkheden tot hulp met de ouders.
- Hij koppelt alle informatie weer terug naar de mentor.

3c. Schorsing

Wanneer ook counseling geen blijvende vruchten afwerpt, volgt een schorsing van een dag of een een lange schorsing.

3d. Schoolverwijdering

Wanneer de leerling ondanks alle inspanningen van de betrokken partijen koppig blijft volharden in het ongewenste pestgedrag en liggen er geen perspectieven meer tot verandering, dan kan de school overgaan tot schoolverwijdering.

3e. De taak van vakdocenten

De vakdocenten hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen om hulp en overleg in gang te zetten.

3f. De rol van de ondersteuningscoördinator

Zij ondersteunt waar nodig mentoren en teamleiders tijdens de verschillende fasen in het proces

- a. Zij biedt op vrijwillige basis individuele begeleiding aan de pester en de gepeste.
- b. Zij kan waar nodig een inbreng hebben tijdens de mentorlessen.
- c. Zij biedt kleinere trainingen aan bij specifieke hulpvragen, zoals bijvoorbeeld een assertiviteitstraining.

4. Bijlagen

Bijlage I Handelingsplan pesten

De fases in het gebruik van het handelingsplan

Fase 1: Signaleren en in kaart brengen van het probleem

De mentor gebruikt hiervoor observaties, gesprekken met leerlingen, gesprekken met ouder(s)/verzorger(s), en maakt gebruik van eventueel collegiale consultatie.

Fase 2: Opstellen van een handelingsplan voor pester, gepeste en de groep

De mentor kijkt wat er nodig is om het doel te bereiken. Hij/zij bedenkt hierbij dat het belangrijk is om:

- een klassengesprek te houden over het pesten. Naar aanleiding hiervan stelt de klas samen regels op die helpen het pesten tegen te gaan.
- de betrokkenheid en het inlevingsvermogen van kinderen te vergroten. Dit kan door dramalessen, het kijken van een film, het voorlezen van een boek, et cetera. Zie [hier](#) voor materiaal dat gebruikt kan worden
- leerlingen vaardigheden te leren om voor zichzelf op te komen én voor anderen op te komen. Dit kan onder andere met behulp van dramalessen.
- de ouder(s)/verzorger(s) te betrekken bij de situatie.
- de vakleerkrachten en anderen op school te betrekken bij de situatie.

Fase 3: Uitvoeren van het handelingsplan

Hier worden afspraken tussen partijen vastgelegd met als doel het stoppen van pestgedrag.

- De contractant verklaart welk gedrag hij wil stoppen.
- Hij vertelt wat hij gaat doen om te voorkomen dat het misgaat (preventie). Vaak komt dit neer op acties in de richting van het vervullen van de behoefte.
- Beschrijving van de sancties.
- Geldigheidsduur van het contract.
- Plaats en datum van opmaak van het contract.
- Handtekeningen van de contractant, de begeleider en in veel gevallen de groepsleden. Soms ook worden de handtekeningen van ouders meegenomen.

Fase 4: Evaluer het handelingsplan na 3 weken

Bijlage II Leidraad gesprek gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt?
- (H)erkenning van het probleem
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouder(s)/verzorger(s) of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er leerlingen die jou weleens proberen te helpen?

- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen? Let ook op lichaamstaal.
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen? Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen tegenover de pester? Zo niet, wat kan jij hier als mentor doen? Is er meer begeleiding of training nodig? Zo ja, bespreek de leerling met de teamleider en ondersteuningscoördinator,
- Maak een afspraak met de leerling voor een terugkoppeling. Zorg dat er niet te veel tijd zit tussen het gesprek en de terugkoppeling.

Gepeste leerlingen lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Besteed hier aandacht aan.

Bijlage III Leidraad gesprek met pester

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan;
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen;
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren

- Wees objectief en probleemgericht: beschrijf de feiten, check deze (kloppen ze) en vermijd interpretaties ('Je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent?'); confronteren is niet hetzelfde als kritiek leveren.
- Wees relatiegericht: je drukt de pester met zijn neus op de feiten, maar maakt hem niet met de grond gelijk! Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt, maar met behoud van de relatie. Bijvoorbeeld: 'Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt.' Zeg nooit: 'Je bent heel gemeen'.
- Wees specifiek: benoem de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als: 'altijd', 'vaak' en 'meestal'. Kritiek dreigt daardoor te algemeen te worden.
- Wees veranderingsgericht: je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemd is, richt je je op het 'waarom': hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je op die ander? enz. Maak duidelijk dat er een tekort aan inlevend vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen? Bied zo nodig hulp aan van het ondersteuningsteam.

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt

Bijlage IV Adviezen voor ouder(s)/verzorger(s)

Ouder(s)/verzorger(s) van het slachtoffer

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouder(s)/verzorger(s) van de dader om het probleem bespreekbaar te maken.
- Adviseer / stimuleer uw kind om het pesten te melden / te bespreken met de leerkracht en stel hierbij zelf de leerkracht ook op de hoogte.
- Door positieve stimulering en zogenaamde schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terugkomen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten moet komen.

Ouder(s)/verzorger(s) van de pester

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans dader te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind. •Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouder(s)/verzorger(s)

- Neem de ouder(s)/verzorger(s) van het slachtoffer serieus.
- Neem ook de ouder(s)/verzorger(s) van de dader serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem het goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.
- Raadpleeg bij vragen of zorgen de mentor of schoolleiding.

Bijlage V Het stappenplan bij de aanpak van cyberpesten:

Als een kind online wordt gepest is het belangrijk om, net zoals bij traditioneel pesten, het kind serieus te nemen. Een van de weinige voordelen van online pesten is dat er bewijs is. Hiermee wordt sneller duidelijk wie betrokken zijn, tenzij het afkomt van een anoniem account.

Snel handelen

De praktijk wijst uit dat snel handelen nodig is, zeker als er compromitterende foto's online verspreid worden. Een ingrijpende pestsituatie, even over het weekend tillen, is af te raden. Het bereik online is groot en de schade kan daardoor snel oplopen. Omdat online pesten in school- of verenigingsverband meestal onderdeel is van negatieve groepsdruk en -dynamiek, vraagt de aanpak van online pesten dezelfde stappen als die van offline pesten.

Stappenplan na melding van cyberpesten:

- Vraag de leerling de berichten te bewaren / op te slaan (print screen of schermopname) - Leg uit dat het belangrijk is om NIET te reageren op nare berichten / pesten / bedreigen. Actie leidt (bijna) altijd tot reactie; niet reageren vergroot de kans dat het stopt. Adviseer het contact- / 'de vriend'- / de afzender die pest te blokkeren of te verwijderen.
- Als het duidelijk is wie de nare berichten heeft gestuurd: ga met beide partijen om tafel en probeer het uit te praten. Bewustwording van het effect dat gedane uitspraken op social media heeft, is erg belangrijk. Als gespreksleider ook de context aangeven: Uitspraken die als bedreigingen kunnen worden opgevat ('ik ga je dood maken') zijn strafbaar. Daar kan aangifte van gedaan worden.
- Indien dit gesprek heeft geleid tot verzoening: spreek af dat men elkaar met rust laat. - Zo niet: contact ouders opnemen (van beide partijen). Die informeren en vragen erop toe te zien dat zoon/dochter via social media geen contact met elkaar opnemen. Met de ouders van de gepeste leerling de mogelijkheid van aangifte doen bespreken; met de ouders van de pestende leerling aangeven dat de andere partij aangifte kan gaan doen.

Bij herhaling van digitaal pesten: Verplicht maken van een verslag over dit onderwerp met reflectief gedeelte. Hierna heeft de mentor een gesprek hierover met de leerling en zijn ouders/verzorgers.

Schoolagent kan ook ingeschakeld worden om te zorgen voor bewustwording en om ervoor te zorgen dat het stopt en niet meer plaatsvindt.

Consequenties en hulp:

Bij elk individueel pestgeval moet er goed gekeken worden naar de beste weg die bewandeld moet worden. Duidelijk is dat er snel en adequaat samengewerkt moet worden. Niet alleen de gepeste leerling heeft hulp en steun nodig, ook de pester. Uiteraard moet duidelijk zijn dat op vervolg gedrag consequenties staan voor de Pester. In elk individueel geval moet opnieuw bekeken worden wat helpt om het pesten z.s.m. te stoppen.

Disciplinaire maatregelen

Disciplinaire maatregelen zijn gericht op de leerling die pest, en zendt de boodschap uit dat pesten niet acceptabel is. De literatuur is verdeeld over welke vormen van disciplinaire maatregelen het meest effectief zijn. Wel zijn er aanwijzingen dat sommige disciplinaire maatregelen het pesten verergeren in plaats van verminderen

- schorsing binnen school (waarbij de leerling niet mee mag doen aan zijn dagelijkse planning/activiteiten),
- verliezen van privileges,
- schorsing van school,
- contact met ouders,
- bespreking tussen ouder en leerkracht (eventueel ook met leerling),
- verblijven op kantoor (waarbij de leerling niet mee mag doen aan zijn dagelijkse planning/activiteiten).

Resultaten wijzen uit dat maar twee disciplinaire maatregelen een significant effect hadden op het pestgedrag: het verliezen van privileges en een bespreking tussen ouder en leerkracht (eventueel ook met leerling). Andere disciplinaire maatregelen gericht op de individuele leerling, zoals het schorsen van de leerling uit het klaslokaal of van de school, zijn vaak niet effectief in het weerhouden van de leerling om nogmaals pestgedrag of agressief gedrag te vertonen.

Hulporganisaties

Hulporganisaties als meldknop.nl en helwanted.nl bieden ondersteuning via informatie op hun website en doorverwijzing naar organisaties waarmee direct contact opgenomen kan worden. Kinderen kunnen bellen of chatten met hulplijnen zoals de kinedertelefoon.nl en vraaghedepolitie.nl. Zorg als organisatie dat de lijnen naar externe hulpverleners, zoals jongerenwerk, politie en GGD kort zijn. Wees als professional voorbereid op (online) pestincidenten, zodat deze adequaat opgelost kunnen worden.

Bijlage VI Leidraad gesprek met middengroep

Hier wordt de verantwoordelijkheid voor een pestprobleem bij een supportgroep gelegd. Het feit dat niemand beschuldigd wordt, ook de pester niet, draagt bij aan een potentiële oplossing.

De pester(s), de meelopers en een aantal neutrale medeleerlingen of vrienden van de gepeste leerling worden, na zorgvuldige selectie, samengebracht in de supportgroep en gaan op zoek naar mogelijke oplossingen voor het ontstaan van onveilig gedrag in de groep. Niemand krijgt de schuld. Niet het beschuldigen van de pester en de feiten staan centraal, maar het negatieve gevoel van het slachtoffer. Vooral, hoe dit gevoel weer positief te krijgen.

De supportgroep krijgt de verantwoordelijkheid om een aantal voorstellen te doen om het negatieve gevoel bij het slachtoffer weg te nemen en te verminderen.

De gepeste leerling is niet aanwezig bij het gesprek met de supportgroep. Ter voorkoming dat door het verhaal van de gepeste leerling anderen zich beschuldigd voelen en zich willen rechtvaardigen.

Stap 1

- Vertel wat jij als docent hebt gezien, gehoord of meegemaakt en wat de exacte aanleiding is voor dit gesprek.
- Geef aan dat het doel van het gesprek is om de situatie te verbeteren en niet om direct te straffen.
- Alle partijen vertellen om de beurt wat er aan de hand is. Zorg hierbij dat je het gesprek leidt. Beide partijen mogen op elkaar reageren, zorg dat ze elkaar uitpraten.
- Check steeds bij een ander of ze dit herkennen.
- Vat aan het eind het probleem samen. Maak een korte samenvatting van het probleem.

Stap 2

- Ga met elkaar in gesprek in hoe je het beste zou kunnen oplossen.
- Laat beide partijen met ideeën komen. Help ze eventueel op weg.
- Alle betrokken partijen kiezen samen met de docent de beste oplossing voor het probleem.
- Check of iedereen het met de oplossing eens is.
- Evaluer het gesprek en maak complimenten.
- Vat het gesprek samen, controleer of alle partijen tevreden zijn en bedank alle betrokkenen voor hun input.

Stap 3

- Laat leerlingen het gewenste gedrag meteen een keer oefenen.
- Laat ze voelen hoe het gewenste gedrag dient uit te zien en welk effect het heeft.
- Spreek met leerlingen af dat dit gedrag regelmatig geëvalueerd gaat worden.